

ZIŅAS

• Pirmajās Lieldienās rajona kultūras nams vēra durvis, sagaidot ikvienu, kam bija garlaicīgi pavadīt laiku mājās. Par apmeklētāju trūkumu sarīkojuma organizētāji sūdzēties nevarēja, jo bija tieši tik, lai justos brīvi un liksmi. Saimniece (arī svētku scenāriste) Monika Livdāne sagaidīja viesus, Lieldienu Zaķi (Inta Kinaša ar meitu Ingu) bērnus vedināja meklēt perēkļus, kuros jau no rīta pacentušies piedēt olas. Ātrāk tikt pie vīra centās jaunas meitas (Istenībā gan precētas sievas Elvira Bravacka un Ineta Sparāne) un nekautrējās dažādi burt, lai pieburtu puīšus. Dziedāja un spēlēja, rotaļas vadīja folkloras ansamblis «Jumaleņa» un Preiļu muzikanti Santa, Arnolds Oši, Jānis Teilāns.

Tie ciemiņi, kas zināja daudz interesantu ticējumu par Lieldienām, balvai saņēma loterijas biļetes, kas visas bija pilnas. Ierādās skaista un starojoša Laima (Anita Loginova). Kaut arī viņa teica, ka Laima ikdienā katram esot blakus un ka katram pašam ar viņas palīdzību jācenšas savu laimīti veidot, tomēr neatteicās lemt par nākotni, jo sevišķi šoreiz, kad no sirds rakstītas vēlēšanās nonāca viņas rokās.

• Lieldienu Zaķis (Valdis Kudiņš, Preiļu 1. vidusskola) otrajās Lieldienās rajona kultūras namā iepriecināja ne vienu vien maza, slima cilvēciņa sirdi un patika arī vecāka gadagājuma ļaudīm. Zēlsirdības biedrība, Sarkanā krusta, Bērnu fonda rajona nodaļas, skolēnu jaunrades centrs bija sarīkojis Lieldienu svinēšanu bērniem invalīdiem un veciem, vientuļiem cilvēkiem. Klātesošajiem par prieku dejoja Preiļu 1. vidusskolas dejotāji Gaidas Ivanovas un Silvijas Kurtiņas vadībā, jaunrades centra deju kolektīvs, ko vada Maruta Kozlova, uzstājās 1. vidusskolas meiteņu ansamblis Ilzes Rožinskas vadībā, bērnu darza «Pasaciņa» audzēkņi, siera rūpnīcas folkloras ansamblis «Mūderniki».

L. Rancāne

• Ļoti savdabīgu — mazāk «tautisku» un tradicionālu — izstādi bija sagatavojis skolēnu jaunrades centrs. Lieldienu ekspozīcija isi pirms svētkiem bija iztēli rosinoša tās daudzajiem apmeklētājiem, jo sevišķi pašiem mazākajiem.

Ja apsveikumi un batikotās sedziņas var būt jebkuru viesību sastāvdaļa, tad greznās olas piedien tikai lielajiem pavasara svētkiem. Apgleznas, «marmorētas» un it kā grafiski noformētas — tās liecināja par izstādes iekārtotāju fantāzijas lidojumu. Cāļeni un citi putni un putniņi (pat perēkli), un vesela strausu ģimene — šoreiz bija neatņemama ekspozīcijas sastāvdaļa.

Par šo svētku dāvanu preliešiem bija parūpējušās dažādu pulciņu vadītājas Dina Švalbe, Ināra Urča, Vija Kokorieta un Ilga Peiseniece.

• Preiļu folkloras centrs rīkoja kārtējo svētku izstādi. Arī šoreiz tās eksponātus varēja iegādāties. Līdzās Voldemāra Kokoreviča gleznām šeit bija Pētera Trubača, Antona Veiguļa, Ritas Upenieces un Veras Bindares pinumi, Emīlijas Vaivodes adījumi, Antoņinas Formakovas tamborējumi un citu meistarību darbi.

Iekārtojot šo izstādi, tās iniciatore Monika Livdāne domāja, galvenokārt, kā palīdzēt invalīdiem un viņu ģimenes locekļiem. Tieši viņu darbi veidoja izstādes galveno daļu.

• Rajona galvenajā bibliotēkā martā varēja iepazīties ar novadnieku jubilāru dzīvi un darbību. Uz 85 mūža gadiem atskatījās Genovefa Upeniece, kuru pazīstam kā Dzērķsteņu. Arī viena no pirmajām latviešu estrādes dziedātājām Valentīna Butāne nāk no Galēnu pagasta Sondoriem.

Un vēl — piecu gadu jubileja «Katoļu Dzeivei», kopš žurnāls atjaunojis savu iznākšanu. Tikšanās ar tā izdevējiem un, protams, redaktoru un Aglonas bazilikas prāvestu monsijoru Andreju Aglonieti bibliotēka plāno tuvākajā laikā.

Somēnes dzejas mīļotāji atcerēsies Ausmu Pormali, kurai paliktu 55 gadi, par trīsdesmit gadiem vecāks būtu rakstnieks, kritiķis un publicists Igants Muiznieks. 8. aprīlī paliek 60 gadi Lidijai Zariņai (dzim. Valaine). Trimdas sabiedriskā darbiniece Detroitā (ASV) vada latviešu deju kopu «Auseklītis».

• Lai arī šeit iztika bez olām, tomēr ne bez svētku noskaņojuma. Tam par pamatu bija Lieldienu koncerti Preiļi un Līvānu mūzikas skolās. Tajos uzstājās jaunie mūziķi, kuri piedalījušies zonas skatēs.

Un līvānieši, piemēram, teicami startēja latviešu tautasdziesmai velūtajā konkursskatē, iegūstot gan skatītāju balvu, gan atzinību par labāko izpildījumu, bet A. Baranovska — par labāko skaņdarbu analīzi. Dienvidlatgales pianistu konkursā veiksmīgi startēja Ritas Raubiškas audzēkne Ilze Rimša.

V. Romanovskis

RAJONA SKOLĀS

Rudzētu speciālajā internātskolā notika rajona mājturības un amatu mācības skolotāju seminārs. Ciemiņi piedalījās astoņu skolotāju vadītās stundās dažādās klašu grupās. Šajā internātskolā darba iemaņu apgūšanai tiek pievērsta vislielākā uzmanība. Ja parastajās skolās nedēļa ir pa divām darbmācības stundām, tad šeit, atkarībā no klasēm, sešas astoņas stundas.

Skolā ir viens īsts darbmācības speciālists — Helēna Stašulāne, tomēr skolotāji, kas lielākoties šeit nostrādājuši daudzus gadus, ir specializējušies un māca darbmācības stundas padziļināti katrs tādā amatā, ko labāk prot. Pati mācīšana notiek lēnāk un pamatīgāk nekā parastajās skolās.

Vislielāko piekrišanu ciemiņu vidū guva Jura Kursiņa vadītā stunda. Viņš zēniem māca pinēju darbus. Skolas zēni prot pīt groziņus, platmales un daudz ko citu. Darbmācības stundās visām meitenēm priekšā ir viņu pītie groziņi, kuros turēt kamolus. Skolas audzēkņi ar skolotāju iet uz mežu, uz krūmājiem vākt klūdžiņas un citus materiālus.

Pēc atklātajām stundām skolas meitenes rādīja, kādus tērpus prot pašūt, izmantojot arī Preiļu trikotāžas fabrikas dotos atgriezumus.

Rudzētu internātskola slavēta arī ar saviem dziedātājiem, ko ar lielu rūpību māca Valentīna Lietavniece. Pamata darba vieta viņai ir Jersikas pamatskolā, bet Rudzētu speciālajā skolā viņa vada stundas.

Noturīgas zināšanas rokdarbos, dažādu mājsaimniecības amatu prasme, dziedātvarēšana, — varbūt šīs spējas skolas audzēkņiem lielajā dzīvē palīdzēs noturēties līmeni ar apkārtējo sabiedrību?

Rajona mājturības skolotāji dalījās arī savos vērtējumos un rūpēs. Zēnu darbmācības skolotāji īpaši izjūt materiālu trūkumu. Kā var mācīt, ja skolām nav līdzekļu naglām, metāliem, kokam? Ja nav naudas, par ko saremontēt urbi?

— Mēs lielāko daļu mācām vairs tikai teorētiski, jo praktiskai apmācīšanai nav līdzekļu, — pārmetoši atzina zēnu darbmācības skolotāji.

Līvānu 1. vidusskolā notika rajona skolu direktoru seminārs. «Ceļojums ar kuģi», tā bija izdomāts un nosaukts veids, kā parādīt skolas audzēkņu zināšanas svešvalodā. Viņi runāja angļiski, vāciski, krieviski un arī franciski, jo skolā var apgūt arī šo valodu. Līvānu 1. vidusskolā ir iespējas mācīties arī lietuviešu valodu.

Pēc tam direktori aplūkoja Laimiņas un Pastariņa skolu. Pastariņa skolā viņi sēdās pie Lieldienām uzklāta galdā, par kuru skolas direktore M. Kručiņa teica, ka visu lietaino nakti ir bažījies, vai tikai galdā vietā cauri skolas caurajam jumtam nebūs pietecējušas peļķes. Skolai vajadzīgi līdzekļi jumtu remontam un, protams, citiem darbiem. Direktorus pa Līvānu skolām pavadīja pilsētas mērs Arnolds Jeļisejevs, kurš teica, ka tādējādi vis-

maz morālistiski atbalsta, ja nav līdzekļu.

Nesen notikušajā direktoru seminārā Preiļos uzstājās veterinārās pārvaldes priekšnieks Jānis Kacars, kurš informēja, ka šī dienesta darbinieki organizē pārbaudes skolu ēdnīcās. Pašlaik, kad skolu ēdnīcās produktu sagāde nav centralizēta caur sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu apvienību, kā tas bija pirms dažiem gadiem, iespējams, ka reizēm netiek sekots produktu kvalitātei. Pienu, gaļu un citu pārtiku iepērk no vietējiem zemniekiem, no dažādām organizācijām. Dažu desmitu piena litru vai gaļas kilogramu dēļ ne vienmēr ir veterinārās izziņas par to, ka produkti atbilst prasībām, lai tos lietotu uzturā. Jānis Kacars skolu direktorus informēja par to, kurā pagastā kādā veidā saņemami veterinārā dienesta pakalpojumi, kā arī teica, ka pagaidām skolās netiek pielietotas sadaļas sankcijas, ja nevar uzrādīt attiecīgus dokumentus par produktu iepirkšanu. Tomēr viņa vārdi ir jāuzņem kā brīdinājums, ka skolu ēdnīcās produktiem jānonāk no veselīem mājlopiem, kas jāaplicina ar izziņām.

Rajona skolu valde skolu brīvīkā devās pie saviem kolēģiem uz Valmieras rajona skolu valdi, lai palūktos, kā ar saviem darbiem galā tiek pedagogi mūsu pašu mazās zemītes otrajā malā.

Skolu informācijas sagatavoja
Līvija Rancāne

Interesantais Lieldienu pasākums skolā

30. martā Sutru pamatskolā notika latviešu valodas un literatūras pēcpusdienā, kura bija veltīta Lieldienām. To organizēja un vadīja skolotāja L. Gavare.

Pēcpusdienā piedalījās 5.-9. klašu skolēni. Šeit visi varēja parādīt gan savas zināšanas, gan atjautību un asprātību. Interesants bija «Tautasdziesmu kamols», kurā piedalījās katras klases viens skolēns.

Dalībnieki sastājās aplī un meta kamolu. Kuram kamols bija rokās, tas deklamēja tautasdziesmu par Lieldienām. Visvairāk tautasdziesmu zināja 8. klases skolniece Ilze Korsaka.

Mēs minējām arī miklas, kuras

saistītas ar Lieldienu simboliem un tradīcijām. Pēc manām domām, viena no interesantākajām miklām: «Četras kājas kumeljam, augšpēdu danco.» (Šūpoles.)

Bija jāuzraksta arī ticējumi par Lieldienām.

Pēc tam sekoja citi interesanti uzdevumi.

Konkursā uzvarēja 8. klases skolēni, jo viņi bija visatjautīgākie un visasprātīgākie. Bet 5. un 6. klases skolēniem nevajag zaudēt drosmi un noteikti jāpiedalās arī nākošgad. Es ceru, ka viņiem veiksies tikpat labi kā 8. klases skolēniem.

Šis konkurss katram pēcpusdienas dalībniekam palīdzēja uzzināt kaut ko jaunu par Lieldienām.

Pasākuma noslēgumā skolotāja sirsniņu paldies teica tiem, kas ir atsaukušies «Draudzīgajam aicinājumam». No 5.-9. klašu skolēniem visvairāk grāmatu (6) skolas bibliotēkai ir uzdāvinājusi 8. klases skolniece Ilga Zariņa.

Skolotāja siltus pateicības vārdus teica arī žurnālistam un sabiedriskajam darbiniekam Vilim Miķelsonam, kurš dzīvo ASV, Kalamazū.

Nesen saņemts dāvinājums no viņa. Pateicoties tālumā dzīvojošajam latvietim, mēs pēc brīvdienām varēsim lasīt interesantos «Mazputniņus».

Daina Znotiņa,
8. klases skolniece

MŪSU TELEFONS RĪGĀ — 222563

Droši vien daudzi no šī raksta lasītājiem jau būs dzirdējuši par pagājušā gada vasaras beigās Rīgā izveidoto organizācijas «Glābiet bērnus» Uzticības telefonu bērniem. Tomēr, strādājot «telefonā» kopš tā dibināšanas dienas, ir radies priekšstats, ka lauku bērni par tā eksistenci zina visai nosacīti, tādēļ ceru, ka piedāvāta informācija nebūs gluži nevajadzīga.

Bērnu uzticības telefons pirmām kārtām ir iecerēts, lai ikvienam Latvijas bērnam būtu iespējams «izkraīt savu sirdi», lai arī kāda problēma vai neveiksme būtu gadījusies. Sapratot to, ka ne vienmēr ir iespējams piezvanīt, turklāt tālsarunas ir visai dārgs priekšs, līdzās telefonam eksistē arī Uzticības pasta kaste. Tās adrese ir sekojoša: a.k. 40, Rīga-46, LV-1046. Un šēnu jāteic, ka itin bieži vēstulē ir iespējams uzrakstīt daudz vairāk, kā pateikt pa telefonu, turklāt pati vēstule rakstīšana ir tas brīdis, kad mēs cenšamies sakārtot sevi. Piebildīsim, ka līdz šim uz visām vēstulēm ir atbildēts, un tā tas notiks arī turpmāk. Mums nav nekādas iebildes arī pret ilgstošāku saraksti.

Līdzās vēstulēm, kurās tiek rakstīts par neveiksmēm, saņemam arī tādas, kur rakstītājs meklē sev draugu. Ja iegādās kāda šķietami piemērota vēstule, nosūtām viņam tās kopiju. Tā ka arī tie vientuļnieki, kuri sēž ierāvušies sevī tajā vai citā nostūrī, varētu sadūšoties un atrastīt kādu rindīņu.

Līdzās šādām varbūt itin bērnišķīgām problēmām, uzticības telefons cenšas palīdzēt arī visnotaļ prozaiskāās lietās. Īsiem vārdiem runājot, tās būtu konsultācijas vai jebkurā jautājumā, kas tā vai citādi ir saistīts ar bērniem. Tomēr te gribētos piebilst, ka daudzi zvanītāji uzskata, ka pietiek tikai ar vienu vārdiņu, lai vissmagākā problēma izzustu kā nebijusi. Diemžēl tas tā nav, un itin bieži kādas problēmas reālai risināšanai ir nepieciešama arī zvanītāja turpmākā līdzdalība. Tādēļ ļoti gribētos lūgt — ja esat nolēmuši zvanīt par kādu bērnu, kuram ir slikti ģimenes apstākļi, kuram nav ko ēst, tad, lūdzu, centieties sniegt maksimāli precīzu informāciju. Turklāt lielas problēmas rada arī tie zvani, kuros zvanītājs vēlas palikt anonīms, — ir gadījumi, kad šādā veidā tiek kārtotas kaimiņu savstarpējās attiecības...

Zvaniet, lai arī kāda būtu jūsu vai kāda cita jums zināma bērna problēma. Centīsimies palīdzēt, cik tas katrā konkrētā gadījumā būs mūsu spēkos. Mūsu telefons ir jau virsrakstā minētais — 222563. Strādājam katru dienu no 16.00 līdz 22.00. Tāpat mīļi tiek gaidītas jūsu vēstules.

Varbūt starp lasītājiem ir kāds cilvēks, kurš jēlkādā veidā vēlētos sadarboties ar mums. Tas būtu ļoti jauki, ja arī jūs neturētu savu sveci zem pūra.

Pēteris Mežulis,
«Glābiet bērnus» Uzticības telefona darbinieks

SIA

«DARDEDZE»

Aizkraukles rajona Daudzēvā

IEPĒRK

X visa veida papīrmalku un zāģbaļķus.

Iespējams pircēja transports.

Tāl. Aizkrauklē 41326, 41374, 41384.

Pasaules bankas kredīts laukiem: dārgs prieks nodokļu maksātājiem

◆ Par kārtējo «atvieglājumu» valsts budžetam klūs Pasaules bankas piešķirtais kredīts lauksaimniecības atbalstīšanai. Būs jāapmaksā procenti par neizmantoto kredīta daļu, kā arī jāsamaksā par jaundibinātās Lauksaimniecības finansu sabiedrības statūtu fondā ieguldītajiem līdzekļiem un zemnieku neatdotajiem kredītiem.

Pirmās sarunas par iespēju Latvijai saņemt aizdevumu no PB lauksaimniecības attīstībai sākās jau 1992. gada nogalē. Taču tikai nākot pie varas jaunai valdībai, notikumi sāka risināties straujāk un, pakļaujoties lauksaimnieku spiedienam un prasībai pēc finansu līdzekļiem, Ministru kabinets nolēma aizņemties no Pasaules bankas piedāvāto summu. Sākumā runa bija par 50 miljoniem USD, bet tad aizdomāmā summa saruka līdz 25 miljoniem USD.

Lai saņemtu aizdevumu, bija jāreķinās arī ar PB izvirzītajām prasībām, kas jāievēro aizdevuma saņemšanas gadījumā. Pirmām kārtām tā ir jaunas speciālas finansu sabiedrības izveidošana.

Tāpēc arī top Lauksaimniecības finansu sabiedrība, kuras pamatkapitālā valsts no nodokļu maksātāju kabatas iegulda 250 000 latu. Taču ar to nepietiek — PB pieprasa šīs sabiedrības pamatkapitālu divu gadu laikā palielināt līdz 2,5 miljoniem latu. To ar valdības rīcībā esošiem līdzekļiem izdarīt nav ie-

spējams. Tāpēc kompromiss tiek atrasts, izmantojot to pašu PB kredītu. No 25 miljoniem ASV dolāru ar «Laukkredīta» starpniecību paredzēts sadalīt 11,9 miljonus dolāru. Taču šo summu zemnieki pilnībā nesaņems, jo tās daļa tiks izlietota pašas finansu sabiedrības statūtu fonda palielināšanai. Līdz ar to no 11,9 miljoniem viens miljons statūtu fondā jāiemaksā nekavējoties un tad vēl 15% no katra nākamā aizdevuma miliona. Tiesa gan, solīts, ka arī no statūtu fonda drīkstēs izsniegt aizdevumus. Tomēr, ja tas nebūs iespējams, tad statūtu fondā «glabāsies» 2,7 miljoni dolāru, bet pie zemniekiem aizceļos 9,2 miljoni. Taču ar šo brīdi tiks ieslēgts skaitītājs nodokļu maksātāju papildu izdevumiem. Tā par katru miljonu Pasaules bankai procentos ik gadu jāsaņem 7-8%, bet statūtu fondā ieguldītā nauda simtprocentīgi valstij procentus nepelnīs. Tāpēc tie būs jāmaksā no savāktajiem nodokļiem — aptuveni 200 000 dolāru gadā.

Taču tas nav vienīgais iemesls

uztraukumam. Otrs zaudējumu avots ir neizlietotās summas, jo arī par to rezervēšanu PB jāsamaksā. Šajā gadījumā procenti nav īpaši lieli — aptuveni 0,75% gadā no neizlietotās summas. Taču tas, ka nauda var palikt pāri, ir visai reāli. Latvijas Investīciju bankas pienākumus ir izsniegt aizdevumus lauksaimniecības pārstrādes uzņēmumiem. Taču LĪB, zinot bēdīgo pieredzi ar 400 miljonu dolāru vekselu lietu, biznesa plānus skatīs ļoti rūpīgi, un reti kurš pretendents tiks pie naudas. Arī Lauksaimniecības finansu sabiedrības ģenerāldirektors Ēriks Blūms apgalvo, ka sabiedrība naudu pa labi un pa kreisi nedalīs. Pašlaik pieprasīti aizdevumi jau par 75 miljoniem latu, bet pie naudas tiks tikai tie, kas varēs uzrādīt labu biznesa projektu ar spēcīgām garantijām.

Nodokļu maksātājiem, visticamāk, būs jāsedz arī Valsts zemes dienestam piešķirtie 1,2 miljoni dolāru no šī paša Pasaules bankas aizdevuma.

Kristaps Zelmenis («tev»)

• Vēstule «Novadniekam»

Dzertuve uz katra stūra....

Nevaru neizteikt savu un reizē arī citu līvāniešu sašutumu par to, ka Jūs ar laikraksta palīdzību popularizējat rajonā alkoholismu. Tāda doma radās, izlasot 3. marta numurā publicēto rakstu (*tā gan bija intervija ar privātzņēmēju A.Jakimovu, kurā viņa izteica savu viedokli. Red.*) «Arī labai drēbei ir kreisā puse...».

Neizskatīgs kiosks (varbūt to sauc par veikalu?) vecās autoostas laukumā, pie kura nekad netrūkst pircēju... Nakts tirgotava (piedodiet, to var sajaukt ar šķūnīti) agrākā dzērienu veikala rajonā... Un kafējnīca «Nataša» kultūras namā... Tā teikt, jaunieši, diskotēku laikā un starpbrīžos nepaejiet garām! Neaizmirstiet lietot alkoholu!

Protams, taisnība ir Jakimovas kundzei — jo lētāka prece, jo labāk pērk, jo ātrāka naudas aprīte. Alkoholā tirdzniecība arī padomju laikā deva vislielākos ienākumus, kur nu vēl tagad, kad atklāta «krutka», kad var dabūt labu kontrabandas preci. Šāds bizness lielas grūtības nesagādā.

Bet Līvānos ir arī citāda biznesa laudis. J.Aizpurieša individuālais uzņēmums ar pārtikas veikalēm, kuros ir gan plašs preču sortiments, gan zemākas cenas nekā patērētāju biedrības veikalos. Līdz šim tajos nevienā nav ierādīta vieta

alkoholiskajiem dzērieniem. Vienmēr patīkami ieiēt J.Brenča saldumu veikalā. Nesen sāka darboties pēc viņa iniciatīvas izveidotā Līvānu televīzija. Šie ir cilvēki, kas neizvēlas vieglākos ceļus, kas strādā arī savu līdzcilvēku un savas pilsētas labā.

Cienījamie pašvaldību vadītāji! Šis laiks, kad tuvojas pašvaldību vēlēšanas, ir domāts jums. Domājiet, pirms dodat tirdzniecības atļaujas: 1) Kas vajadzīgs jūsu ļaudīm; 2) Kas vajadzīgs nākotnei; 3) Kas vajadzīgs jums pašiem?

Pēc tā arī cilvēki vērtē jūsu darbu. Jums ir lielas pilnvaras dotas, izmantojiet tās. Vajag rīkoties tā, lai nebūtu kauns saviem ļaudīm acīs skatīties — ne tagad, ne vēlāk. Un dosim priekšroku grūtam, bet godīgam biznesam.

Pensionēta skolotāja Līvānos «NOVADNIEKA» PIEBILDE. *Autorei, no kuras vēstules publicējam pašu būtiskāko, ir taisnība — alkoholisms Latvijā sasniedzis neizmērojamas apmērus, dzertuves tagad ir gandrīz uz katra stūra, taču diezin vai šīs problēmas saknes meklējamas tirdzniecībā. Tās ir daudz dziļākas, un tās nevarēs izravēt, kā var nojaust no autores rakstītā, ieviešot dažādus aizliegumus. Tas jau ir bijis, un kādi bijuši rezultāti — arī zinām.*

Valdība pirks 150 lepnus limuzīnus

Ministru kabinets nolēmis mainīt valdības autobāzes «ripojošo daļu» un iegādāties aptuveni 150 jaunu automašīnu.

Pašreizējie ministru un citu augstu ierēdņu braucamrīki ir dažādi — viens brauc ar BMW, bet cits — ar volgu. Tas rada ne vien jocīgu iespaidu par valdību (ārzemju viesu acīs), bet arī grūtības šo mašīnu apkopē, jo, mašīnas labojot, nākas tērēt naudu vairākās firmās. Tas liec valdības administrācijai izšķirties par centralizētu jaunu automašīnu iegādi valdības vajadzībām. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem visos gadījumos, ja notiek valsts pasūtījums un tiek

tērēti budžeta līdzekļi virs Ls 2000, jāriko konkurss.

Patlaban lielākajām Eiropas autobūves firmām — Volvo, Mercedes, BMW, Audi, Opel, Renault un Fiat — izteikta gatavība uzklaušīt to piedāvājumus. MK izvēle būs atkarīga ne vien no zemākas cenas, bet arī no citiem atvieglājumiem, piemēram, kredīta piešķiršanas, pakāpeniskas samaksas sistēmas pieļaušanas un atlaidēm. MK cer vienoties ar firmām par to, ka pēc divus trīs gadus ilgas automašīnu ekspluatācijas, firma uzņemsies to realizāciju, bet MK saņems jaunus. Tiek domāts arī par automašīnu saņemšanu lietošanā uz noteiktu

laiku. Pērkot automašīnas, obligāts būs noteikums, ka firmas arī organizēs to apkopi MK autobāzē.

Paredzēts iegādāties 120-150 automašīnas. Divas no tām būs īpaši lepnas — reprezentācijai Ministru prezidentam un viesiem. 30 automašīnas paredzēts iegādāties ministriem, bet pārējās — stipri vienkāršākas un lētākas — ierēdņiem. Par katru automašīnu izdot vidēji Ls 10 000, kopumā nāksies šķirties no vismaz 1,2 miljoniem latu. Taču līdzekļi šim pirkumam vēl nav piešķirti. MK cer saņemt firmu piedāvājumu līdz 15. maijam.

Ilona Medeniece («tev»)

Dzimstības pieaugums — nākamā gadsimta sākumā

Tikai 21. gadsimta sākumā var sagaidīt bērnu dzimstības pieaugumu Latvijā, jo tad ģenētisko vecumu — no 20 līdz 40 gadiem — sasniegs tie iedzīvotāji, kas nākuši pasaulē 80. gadu otrajā pusē, kad dzimstība bija visaugstākā, LETAS korespondentam pastāstīja Labklājības ministrijas Darba departamenta galvenais speciālists Edvīns Vītolīns.

To apliecina arī statistika. 80. gadu otrajā pusē Latvijā ik gadus piedzima vairāk nekā 40 tūkstoši bērnu, bet pērn viņu skaits samazinājās līdz 27 tūkstošiem. Šo procesu negatīvi ietekmē sliktie ekonomiskie apstākļi valstī un nedrošība par rītdienu.

Romualds Podvinskis (LETA)

«Novadnieka» 31. marta numurā publicētās krustvārdu mīklas atrisinājums

HORIZONTĀLI

2. Apzog. 6. Stiprs. 8. Apmale. 10. Piepildīšanās. 11. Esot. 12. Ciņas. 14. Sēta. 16. Stiegra. 17. Strēķis. 19. Turp. 21. Trans. 22. Dēls. 24. Neļauņprātīgs. 27. Grūtīte. 28. Iesper. 29. Siers.

VERTIKĀLI

1. Steps. 2. Asni. 3. Ziediņš. 4. Garš. 5. Klusēt. 7. Piestreipulot. 9. Mēnessrādīgs. 11. Elsolot. 13. Satīs. 15. Ansis. 18. Kalpone. 20. Uzniert. 23. Lasiet. 25. Upes. 26. Āķis.

Specializētā gaļas lopkopība zemnieku saimniecībās

Pēdējos gados pasaulē ražo un patērē vidēji uz vienu iedzīvotāju 33 kg gaļas gadā, tajā skaitā liellopu gaļas 9,8 kg jeb 30%. Taču katrā valstī ražošanas un patēriņa apjoms ir stipri atšķirīgs. Tas ir atkarīgs no ekonomiskajiem un dabas apstākļiem, kā arī no tradīcijām.

ASV viens cilvēks gadā vidēji patērē 110-120 kg, tajā skaitā 45-47 kg liellopu gaļas, Kanādā attiecīgi 104-105 un 40-41 kg, Austrālijā — 100 un 40-44 kg, Dānijā 86-104 un 14-17 kg, Somijā 66-69 un 21-23 kg, Holandē 77-87 un 19-22 kg, Francijā 109 un 30-33 kg, turpretī Indijā 3-4 un 0,4-0,6 kg. ASV 86% no liellopu gaļas dod specializētā gaļas lopkopība.

Latvijā 80. gadu otrajā pusē viens cilvēks vidēji patērēja 83-85 kg, tajā skaitā 30-34 kg liellopu gaļas. Pašreiz tiek tērētas liellopu gaļas rezerves, kuras radušās republikā uz palielinātas lopu izkautāšanas rēķina. Tuvākajā nākotnē paredzams liellopu gaļas imports, kā tas jau notiek ar cūkgaļu.

Kur izeja, lai valsts nodrošinātu iedzīvotājus ar pašu zemē ražoto gaļu? Pēc mūsu domām daļēji to var nodrošināt specializētā gaļas lopkopības attīstīšana.

Gaļas virzienu lopu atšķiras no piena lopiem ar tiem raksturīgajām bioloģiskajām īpatnībām. Tiem ir spēcīgs skelets, bagātīgi attīstīta muskulatūra. Tie labi izmanto ganības, lieliski asimilē rupju barību, maz vajag spēkbarības, tauki no-

gulsnējas zemādā un starpmuskuļu šķiedrās, kas piedod gaļai labu garšu, maigumu, sulīgumu, lielāks kautiznākums — līdz 60%.

Labu bifšteku var izgatavot tikai no specializētiem gaļas lopiem. Šiem lopiem ir vērtīga āda, biezs, garš apmatojums, tie viegli panes bargo klimatu nojumēs, mītnēs bez siltuma izolācijas, nav prasīgi barības ziņā.

Govīm izteikts mātes instinkts. Tās neslauc, jo pienu izziž teļi, kuri dzīvo pie mātēm līdz 6-8 mēnešu vecumam.

Šādi lopu izaudzēti Anglijā un Francijā vairāk nekā pirms 200 gadiem. Pašreiz plaši izplatīti Anglijā, Francijā, Itālijā. ASV tie ir 86% un tikai 14% — piena lopu. Tos audzē arī mūsu kaimiņi Krievijā jau kopš carisma laikiem, Igaunijā, Somijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Dānijā u.c.

Nozare prasa nelielus kapitālieguldījumus un mazāk darbu. Tā Somijā, kur bija iespēja iepazīties, viens cilvēks apkopj 70 govīs ar šleifi (kopā ap 200 dzīvnieku), jo govīs nav jāslauc, nav jākopj teļi, māte to izdara pati, nav vajadzīga individuālā pieeja, lopu dzīvo bez piesiešanas — barā. Bullis lecinašanas sezonas laikā — jūnijā, jūlijā — arī turpat barā.

Garajā ganību periodā visi dzīvnieki aplokā, bet ziemā pie pareizas tehnoloģijas notiek lopu pašapkalpošanās, ēdināšana aizņem nedaudz laika. Pie mazāka lopu skaita saimnieks organizē kādu rūpālu vai strādā citur.

Gaļas lopkopību attīstīt iesaka J.Plēsums u.c. ārzemju speciālisti.

Kāpēc šī nozare ieteicama īpaši Latgalei?

1. Te ir skopāka, mazauglīgāka zemīte, kur grūti nodarboties ar intensīvu lauksaimniecību. Mūsu ieteiktā nozare samērā ir arī ekstensīva. No govīs ienākumi būs apmēram 3 reizes mazāki nekā no piena govīs, taču izdevumi mītnu celtniecībai 10 reizes mazāki, darba patēriņš un izdevumi tās uzturēšanai arī mazāki (nevajag govīm izēdināt spēkbarību, sakņaugus, celt siltas mītnes, patērēt daudz darba teļu kopšanai, slaukšanai un piena nogādei). Tādu nozari nav vēlamas organizēt Dobeles, Jelgavas rajonos, kur zemes nodoklis sasniedz Ls 0,33 par ha, turpretī Krāslavas, Ludzas, Alūksnes rajonos atsevišķos pagastos tas ir Ls 0,05 par ha.

2. Pauguraina zeme, stāvas nogāzes, grūti apstrādājami lauki, notiek intensīva augsnes erozija, nevar nodarboties ar intensīvu lauksaimniecību, tāpēc tādās vietās lietderīgāk ierīkot ganības, zālāju sienam. Augsnē trūkst humusa, bet gaļas lopu ir lielākie kūtsmēslu ražotāji.

Paugurains reljefs ar stāvām nogāzēm var būt lāsts tradicionālajā lauksaimniecībā, taču mūsu ieteiktajā variantā tas nes svētību, jo šādā reljefā veidojas Alpu tipa ganības ar atšķirīgu botānisko sastāvu, dienu dienu nogāzes pavasarī ātrāk sasilst, tur var agrāk sākt ganīšanu. Dienvidu nogāzes — la-

bākā vieta augļu dārza ierīkošanai, nogāzes dod aizvēju dzīvniekiem stipru brāzmu laikā.

Starp pauguriem esošās gravas, strautiņi, ezeri, avoti noder dzirdināšanas vieta ierīkošanai, viegli ierīkot mākslīgās ūdens krātuves.

3. Nozare darba mazietilpīga. Tas pašreiz jāņem vērā Latgalei, kad daudzi tautu dēli un tautu meitas to atstājuši dažādu apsvērumu dēļ un nav vērojama īpaša tendence tur atgriezties.

4. Novadam ir zems energoresursu nodrošinājums, tie ir dārgi. Mūsu ieteiktajai nozarei ir zema energoietilpība. Sliktākajā gadījumā var iztikt bez ceļiem, jo nav taču jāved katru dienu piens uz pienotavu.

5. Tuvumā nav lielu pilsētu, kur varētu attīstīt pagaidām ekonomiski izdevīgu nozari — dārzenkopību.

6. Ir daudz zemes īpašniekiem, to mantiniekiem, zeme netiek pieprasīta un apstrādāta, turpina aizaugt ar krūmiem. Specializējoties gaļas lopkopībā, iespējams iegādāties ģimenei nepieciešamos 100-300 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Tādu zemes daudzumu varēs arī iepirkt, jo novadā neliela zemes vērtība.

•Minētās platības tiek iedalītas arī Austrumvācijas zemniekiem, tiek uzskatītas par perspektīvām arī Dānijas zemniekiem.

7. Latvijai nepieciešama gaļas lopkopība, drīz gaļu sāks jau importēt, lai apgādātu prominentas personas.

Latvijā par perspektīvām atzītas Herefordu, Limuzīnu un Šarole gaļas lopu šķirnes. Vaislas dzīvniekus pagaidām visērtāk un lētāk var iegādāties Igaunijā un Baltkrievijā. Visizdevīgāk nozari veidot, krustojot piena govīs un teles ar gaļas šķirnes buļļiem. LVLVZPI «Sigra» ir izstrādāti tam noteikumi. Herefordu, Šarole, Limuzīnu buļļu sperma dabūjama apseklšanas stacijās.

Produkcijas pašizmaksa galvenokārt būs atkarīga no tā, cik lētu varēs izaudzēt barību, jo tā sastāda 70% izdevumu struktūrā.

Ja kāds grib iepazīties tuvāk ar šo nozari, var palasīt grāmatu «Gaļas lopkopība Latvijā».

Saimniecības ieņēmumi būs atkarīgi no iepirkuma cenām (liellopu gaļas cenas pēdējo 6 mēnešu laikā pieaugušas par 100%), no blakus nozarēm, kuru attīstīšanai lielas perspektīvas, jo gaļas lopkopība ir nozare ar nelielu darba ietilpību, atliek daudz brīva laika citām jomām.

Gaļas lopkopība Latvijā jāattīsta, lai lauki būtu apdzīvoti, zeme neaizaugtu ar krūmiem, lai lauksaimnieciskajā ražošanā saglabātos optimālās nozaru attiecības, lai zemnieku saimniecību ienākumi pārāk neatpaliktu no citām tautsaimniecības nozarēm.

Valdībai vajadzētu atbrīvot no nodokļiem tos zemturus, kuri apsaimnieko zemi ar kvalitāti zem 34-32 ballēm.

J.Uzuleņš, Dr. vet. med.

«Pulkā eimu...» — Līvānos

Cik spēj izdarīt viens cilvēks? Visai daudz. Taču, ja viņam piepulcējas domubiedri, tad arī tā viena veikums labāk pamanāms. Un tā nu ir sagādājies, ka tāds domu un darbības pulciņš izveidojies Līvānos. Anna Kārkle, Maija Aizpuriete, Ilona Balaško — šie vārdi daudzina gan mūsu rajona, gan lielākas avīzes par to darbu, ko viņas veic folkloras jomā, un šīs sadarbības rezultātā izeši Līvāni izvērtušies par Dienvidlatgales centru festivālam «Pulkā eimu, pulkā teku», kurā ik gadus satek kopā visjaunākie folkloras draugi.

Un tā nu šogad 26. marts kārtējo reizi aicināja kopā dziesmu draugus uz festivāla novada pasākumu Līvānu 1. vidusskolā. Režisores, koordinatore un arī vadītājas lomā šoreiz bija Anna Kārkle, Līvānu jaunrades nama folkloras ansambļa «Ceiruleits» vadītāja. Viņas vadībā jaunie folkloras draugi loku lokiem ievijās zālē un mēģināja atbildēt dziesmās un rotājās uz visai filozofisko jautājumu: kas tas ir — Saules mūžs, un «Divi, divi, kas tie divi, kas dzīvoja Saules mūžs?» Tātad, dziesmas bija par ūdentiņu, akmentiņu, par to lielo pasauli, kurā dzīvojam, un par mazo — par māju un dzimto pusi, Daugavas, Dubnas vai citu krastu.

Bērni un citi klātesošie dziedāja un gāja rotājās, pabija gan skolēnu, gan skolotāju lomās, jo rotājas ne tikai rādīja, bet arī mācīja. Te nu man visinteresantākās likās rotājas, ko mācīja Rožupes un Jaunsilavas bērni.

Bija arī sacensību tūre, — kurš ansamblis zina visvairāk dziesmu par ozoliem, par dančošanu, un par katru jaunu, interesantu dziesmu dziedātāji dabūja pa vitamīnam — ābolam vai apelsīnam.

Un tā sadziedāja un sadancoja bērni no Pelēciem un Jaunsilavas, Rožupes un Vārkavas, Riebiņiem

un Līvāniem. Līvānu 1. vidusskolā blakus folkloras ansamblim nu ir tapis vēl viens bērnu kolektīvs — kapela «Dunduriņš», ko vada Marta Rimša. Lauku kapelā spēlētprasmi Līvānos demonstrēja arī Romualda Kairāna vadītie jaunie muzikanti no Pelēciem.

Tālākie ciemiņi bija Ilūkstes 1. vidusskolas dziedātāji un dejotāji, kā arī Liksnas dziedātāji.

Viesu pulkā bija arī galvenais festivāla «Pulkā eimu, pulkā teku» rīkotājs un iedvesmotājs Ernests Spičs, Starptautiskā folkloras festivāla «Baltica» organizatore Liāna Ose, kuri uzstājās ar skaistām runām, līdzī dziedāja un tika arī kārtīgi izdancināti. Bija arī ūdensrotālietu izstāde, ko līdzī bija atveduši bērni, bija Līvānu jaunrades centra organizēta lietišķās mākslas izstāde pārdošana. Ciemojās viesi no Dānijas. Sarīkojuma starplaiķos harmoniku spēlēja Jānis Patmalnieks no Vanagiem, arī garšīgā lauku maize bija Vanagos cepta — Vaivodu mājās.

Bez jau pieminētiem skolotājiem līdzī dziedāja un dancoja Janīna Vilmane no Vārkavas, Lidija Plociņa no Pelēciem, Ilze Vanaga un Aija Ūsāne no Rožupes, Rīta Pudāne un Ārija Bergmane no Riebiņiem. Visu kopā saturēt palīdzēja rosīgās meitenes no Līvānu jaunrades centra ar enerģisko direktori Valentīnu Poikāni priekšgalā.

Viņas savukārt apgalvoja, ka būtu grūti noorganizēt šos svētkus, ja nebūtu sponsoru atbalsta — gan no 1. vidusskolas direktores M.Kručiņinas, no firmas «Nataša», Līvānu stikla fabrikas, rajona skolu valdes, firmu «Monika», «Minox», I.Sniķera vadītās firmas, un citu palīdzības.

Līvānos pabiju un par jaukajiem dziedātājiem un dancotājiem priecājos arī es, Monika Livdāne

«Zemes meita. Zemes dēls» — Jaunaglonā, aprīlī

♦ Jaunaglonas lauksaimniecības skolā pašlaik darbi un domas veltītas pēdējo gadu lielākajam notikumam skolas dzīvē — novada konkursam «Zemes meita. Zemes dēls.», kas notiks 28., 29., 30. aprīlī. Piedalīsies jaunieši no 10 lauksaimniecības skolām un tehnikumiem, kas atrodas Latgalē.

Konkursu organizē un vada Zemkopības ministrijas izglītības un zinātnes departaments un mācību metodiskais centrs. Šī gada konkursa tēma ir «Zeme. Maize. Māja. Tēvzeme.» Pirmām kārtām pretendentiem uz šāisto zemes meitas vai dēla nosaukumu jāparāda profesionālā sagatavotība agronomijā, lopkopībā, lauksaimniecības mehanizācijā (zēniem), māsaimniecībā (zēniem un meitenēm), rokdarbos un šūšanā, amatniecībā un sadzīves tehnikas remontā; meitenēm — arī dabas dziedniecībā un bērnu kopšanā. Lai noteiktu vispārīgākos kritērijus, konkursa dalībnieki sacentīsies folkloras un tautas tradīciju zināšanā, ziedu kārtosānā, dejotprasmē, zēni — spēka pārbaudē, meitenes — gaumes izpratnē. Vēr-

tējot nems vērā arī jauniešu stāju, dabiskumu, valodas un runas kulturu, domas loģiskumu, erudīciju, inteliģenci, garīgumu, mākslinieciskās spējas un daudz ko citu. Jāpiebilst, ka tieši tādēļ konkursam nepieciešamas trīs dienas, lai nesteidzoties daudzos konkursos pārbaudītu teorētiskās un praktiskās zināšanas. Skola jau ir izstrādājusi scenāriju, atbilstoši līdzekļiem notiek skolas sakārtošanas darbi, tiek remontēta aktu zāle. Skolā gaidāmi daudzi ciemiņi.

Skolai vajadzīgi arī sponsori. Firmām un organizācijām, kas palīdzētu Jaunaglonas profesionālajai tehnikajai skolai sarīkot republikas konkursa «Zemes meita. Zemes dēls.» pusfinālu, reizē būtu lieliska iespēja reklamēties. Skola aicina atsaukties!

Ugunsgrēkos šogad gājuši bojā 5 cilvēki

Līdz 1. prīlim rajonā notikuši 19 ugunsgrēki, no tiem 6 dzīvojamās mājās, 5 saimniecības ēkās, nodeguši arī pirts, dārza māja un kioski. Pieci cilvēki ugunsgrēkos gājuši bojā, notiek izmeklēšana.

Zaudējumi pārsniedz piecus tūkstošus latu.

Tas vēl un vēlreiz atgādina, ka ugunsgrēku cēloņi ir vieni un tie paši: dūmvadu bojājumi un aizsērējumi, elektrotīkaišu nepareiza eksploatācija, neuzmanīga smēķēšana.

Kiā: pavasarī. Tas ir viens no

gaidītākajiem gadalaikiem, bet gribas atgādināt par vecās zāles dedzināšanu: neuzmanība var izraisīt plašus ugunsgrēkus. Vietējām pašvaldībām vajadzētu piemērot visbargākos administratīvos sodus pret tiem cilvēkiem, kas neievēro ugunsdrošības prasības.

Palielinājies ugunsgrēku skaits laukos. Priēļu un Rožupes pagastos notikuši trīs, Galēnu un Silajāņu pagastos — divi ugunsgrēki.

J.Leitāns, Priēļu rajona UGD priekšnieka vietnieks

Pirmā tautskola Latgalē

♦ 19. gadsimts bija pārkāpis ceturta desmita sliekšni. Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē bija jūtamas spēcīgas pārmaiņas, bet Latgalē, kura jau vairāk nekā 200 gadus bija atrauta no pārējiem Latvijas novadiem un ietilpa Vitebskas guberņā, nekādas jaunas vēsmas nebija jūtamas. Kā agrāk, tā arī tagad latgalieši izjuta daudz smagākus ekonomiskos, politiskos, nacionālos un garīgos spaidus nekā pārējo novadu iedzīvotāji. Latgalē joprojām nebija nevienas plašākām tautas masām domātas skolas.

Šajā laikā Vārkavas pagasta Šķilteņu ciemā dzīvoja divi brāļi — Jānis un Indriķis Upenieki. Blakus zemkopībai viņi, lai pavairotu ienākumus, nodarbojās ar linu tirdzniecību. Upenieki Latgalē uzpirka linus, kurus ziemas ceļā garās karavānās veda uz Rīgu pārdo. Tādā kārtā viņi bija tikuši pie lielākas turības un neatkarības no muižniekiem nekā citi zemnieki.

Jānis Upenieks, kurš bija iemācīties lasīt, rakstīt un rēķināt, bija viens no garīgi gaišākajiem un enerģiskākajiem cilvēkiem tālā apkārtnē, nolēma izglītot savu 1820. gadā dzimušo dēlu Adamu. Uz desmit gadiem tēvs dēlu nosūtīja apmācībā pie Vārkavas katoļu baznīcas mācītāja Jerežka. Kad apmācības laiks bija beidzies, Jānis Upenieks dēlu braucienos ņēma sev līdzi uz Rīgu.

Pūtinot zirgu krogu stadulās un pašiem pārnākšņojot krogos, uztroties iebraucamajās sētās, linu uzpirkšanas kantoros Rīgā, Upenieki allaž sastapās ar citu novadu zemniekiem un kalpiem.

Garos ziemas vakarus tie pavadīja pārrunās par savas tautas grūto stāvokli muižnieku un cara patvaldības jūgā. Šādās pārrunās Upenieki uzzināja, ka arī citos novados cilvēki cieš, tomēr ar cīņu ir panākuši daļēju sava stāvokļa uzlabošanu. Vidzemē, un Kurzemē dzimtbūšana atcelta, kaut arī ar zināmiem ierobežojumiem, kā arī ticis izveidots plašs skolu tīkls un ir ne mazums tādu cilvēku, kuri mācās pat augstākās mācību skolās. Latviešu valodā tiek izdotas laicīga satura grāmatas un periodiskie izdevumi. No redzētā un dzirdētā Upenieki secināja, ka viens no tautas apspiestības cēloņiem ir izglītības trūkums. Tādēļ viņi nolēma uzsākt cīņu par skolas atvēršanu Latgalē.

Ap 1840.-1841. gadu Jānis Upenieks nosūta Vitebskas guberņas gubernatoram rakstisku lūgumu atļaut Vārkavas pagastā atvērt skolu zemnieku bērniem. Gubernatora atbilde bija noraidoša.

Tad Jānis Upenieks 1842. gadā personīgi ar rakstisko lūgumu brauc pie gubernatora un pazemīgi izsaka savu lūgumu. Bet gubernators, izdzirdis šādu lūgumu, tā sarnikņojas, ka liek viņu sulaiņiem sviesus izsviest no lielā nama. Tas pats atkārtojas otro un trešo reizi. Tomēr ceturto reizi, t.i. 1843. gadā, valstsvīrs ir laipnāks. Izlasījis Jāņa Upenieka lūgumrakstu un noklausījies viņa mutiskos paskaidrojumus, gubernators noteicis: «Muižnieku bērni negrib mācīties. Lai tad mācās zemnieku bērni. Bet līdzekļus no valsts neprastiet.» Ar saņemto atļauju celt un atvērt Vārkavas pagastā skolu Jānis Upenieks atgriežas mājās.

Un tā 1844. gadā Jānis un Indriķis Upenieki ar saviem līdzekļiem Vārkavas pagasta Rengertavas ciemā uzceļ un 1845. gadā nodod tautas lietošanā Vārkavas pagasta skolu — pirmo tautskolu Latgalē. Šajā skolā par pirmo skolotāju sāk strādāt Jāņa Upenieka dēls Adams — aktīvs cīnītājs pret muižniekiem un cara patvaldību, viens no pirmajiem gara gaismas nesējiem Latgalē.

Adams Upenieks bijis vēl enerģiskāks un straujākas dabas nekā tēvs. Viņš sacerējis pret muižniekiem vērstus saūtriskus dzejoļus, pulcinājis ap sevi pagasta jaunatni un mudinājis to mācīties un cīnīties pret muižniekiem. Par to vietējie muižnieki ar saviem kalpotājiem

Adamu Upenieku vairākas reizes notvēruši un smagi pēruši, vienu reizi pat līdz nesamaņai. Pēc pēdējā gadījuma zemnieki, baidīdamies par turpmākajiem uzbrukumiem Adamam Upeniekam, noorganizēja 50 cilvēku grupu viņa apsardzībai.

Kā visu cienītu cilvēku un zemnieku aizstāvi Vārkavas pagasta zemnieki Adamu Upenieku 1861. gadā ievēlēja par sava pagasta vecāko. Tajā pašā gadā vietējie muižnieki Vārkavas muižā sasauca 100 zemniekus un pavēlēja viņiem braukt šķūtīs — vest spirta mucas uz Daugavpili. Te klāt bija arī Adams Upenieks. Viņš sapulcētājiem zemniekiem paskaidroja, ka dzimtbūšana ir atcelta un muižniekiem nav tiesību zemniekus izrīkot.

Paklausot Adamam Upeniekam, zemnieki atteicās izpildīt muižnieku rīkojumu. Tad muižnieki ar saviem kalpotājiem uzbruka zemniekiem. Izcēlās sadursme. Pēc šī notikuma vietējie muižnieki panāca, ka Upeniekiem skolu Rengertavā vajadzēja nojaukt. Tad 1861. gadā Upenieki savā dzimtajā Šķilteņu ciemā uzcēla jaunu skolu, kura vēlāk tika pārcelta uz pagasta centru, t.i. Lielajiem Klapariem, kas tagad ietilpst Vārkavas ciemā. 1880. gadā kalpotājas neuzmanības dēļ skolā izcēlās ugunsgrēks un tā nojauca. Pēc tam skola mīlējās irētās telpās. 1888. gadā Vārkavā skolai uzcēla jaunu ēku, kurā tā darbojās līdz 1975. gadam. Tagad šajā ēkā ir Vārkavas tautas nams.

Par skolēnu skaitu Vārkavas pagasta skolā sākuma posmā ziņu nav. 1886./87. mācījušies 49 skolēni (tikai zēni) un bijis viens skolotājs — Ivans Nikolajevičs Šestaks. 1895. gadā — 57 skolēni (no tiem sešas meitenes). Par skolotājiem strādā — G.P.Šastitko, 1910. gadā — A.I.Agejeva. Par skolēniem ziņu nav.

No 1914. gada līdz 1917. gadam skola nav darbojusies.

Latvijas brīvvalsts laikā pagasta skola vispirms pārveidota par 4-klasīgo pamatskolu, bet ar 1929. gadu par 6-klasīgo pamatskolu. Tikušas uzņemtas arī meitenes. 1935. gadā skolai svinējuši 100 gadu jubileju, uz kuru ieradusies arī aprīņa izglītības darbinieki.

Pēc padomju varas nodibināšanas Latvijā 1940. gadā skolas vadību uzņēmusies direktore Cīrulle. Vēl skolā strādājuši trīs skolotāji un vecākais pionieri vadītājs Trafimovs. Nodibināta pionieri organizācija, kurā uzņēmti labākie skolēni. Pavisam bijuši 15 pionieri.

Vācu okupācijas laikā skola ir darbojusies ar lieliem traucējumiem. Puse no agrākajām skolās telpām bijusi aizņemta ar krievu un poļu tautības iedzīvotājiem, kuri sūtīti spaidu darbos uz Vāciju. Krievu un poļu tautības bērni skolā nav tikuši uzņemti. Mācības sākušās oktobrī un pārtrauktas aprīlī, maijā. Visvairāk stundu bijis ierādīts vācu valodai un ticības mācībai. Skolā nekādā eksāmenā nebija, bet liecības par tās beigšanu izsniedza uz ceturkšņa atzīmju pamata. Katram skolotājam divas dienas nedēļā bija jāstrādā pagasta valdē. Skolotājus izsekoja un viņu darbu koordinēja pagasta valdes vīri.

Pēc vācu okupantu padzišanas no Latvijas jau 1944. gadā skolā no jauna uzsākta krievu valodas mācīšana, darbību atjaunoja pio-

nieri organizācija. Šajā laikā skolā mācījās apmēram 180 skolēni. Tā kā vecajā (galvenajā) ēkā pietrūka telpu, skolai atdeva divas ēkas, kurās tika ierīkotas klases. Bet arī šīs telpas nevarēja apmierināt skolas augošās vajadzības.

1949. gadā, kad tika likvidēts Vārkavas pagasts un Daugavpils aprīņa darbaļaužu deputātu padomes izpildkomiteja, bijušo pagasta valdes ēku nodeva Vārkavas septiņgadīgajai skolai. Tika izveidots arī internāts, kurā apmetās bērni, kuri dzīvoja attālāk. No 1951. līdz 1955. gadam pie skolas pastāvēja lauku jaunatnes vakarskola, kuru beidza vairāki desmiti jauniešu, kuri dažādu iemeslu dēļ nebija pabeiguši septiņgadīgo skolu.

1953./54. mācību gadā pie skolas tika izveidots mācību izmēģinājumu lauciņš, kur skolēni apguva lauksaimnieciskās ražošanas iemaņas.

Sākot ar 1962./1963. mācību gadu, Vārkavas skolā bija astoņas klases. Tā pastāvēja līdz 1975. gadam, kad sakarā ar skolu koncentrēšanu pilsētās un lielākos lauku centros, skolu slēdza. Tā Vārkavas ciems palika bez savas skolas. No ciema aizgāja daudzi skolotāji, bet daudzi iedzīvotāji pārcēlās dzīvot tuvāk citām skolām. Tie bērni, kuru vecāki palika laukos, mēroja garo ceļu uz pilsētas skolu.

1989. gadā Vārkavā atkal tika atvērta skola. Tajā bija paredzētas četras klases un divas bērnu darza grupiņas. Laikam ritot, bērnu darza sāka apmeklēt aizvien mazāk bērnu, jo tiem vecākiem, kuri bērnus audzināja mājās, tika piešķirti pabalsti. 1993. gada 1. jūnijā darziņu slēdza, tā telpas tika iekārtota pirmā un otrā klase, kā arī darbmācības kabinets zēniem.

Pirmajā gadā atjaunoto skolu apmeklēja 13 skolēni. Skolas—bērnu darza vadību uzņēmas Skaidrite Spūle. Pirmā skolotāja bija Agriņa Ondzule.

Pašreiz skolā mācās 56 bērni, kuras ziņību pasaulē vada skolotājas Anita Gavare, Iveta Viškere, Silvija Dzene, Inga Kineša, Ruta Šarkovska, Anna Butlere. Skolā tiek mācīta arī ticības mācība, ko vada Rudīte Dzerkale. Mājturību māca Diāna Stubure, bet darbmācību zēniem — Aigars Dzerkalis.

Vārkavas pamatskola, kas ir senām tradīcijām un interesantu vēsturi, turpina pastāvēt. Šogad 22. aprīlī notiks bijušo audzēkņu un pedagogu salidojums, bet nākamgad pirmajai skolai Latgalē apritēs 150 gadi. Sakarā ar šo jubileju gribam izteikt draudzīgo aicinājumu, kuru ieteica 1935. gadā Latvijas prezidents Kārlis Ulmanis un kuru aicina turpināt, atbalstīt un tālāk virzīt tagadējais Latvijas prezidents G.Ulmanis. Draudzīgā aicinājuma īstenošanas veidi var būt dažādi. Var dāvināt skolai grāmatas, naudas līdzekļus, dažādas vērtīgas lietas.

Lūdzu atsauciesiet! Jums būs iespēja personīgi savu dāvinājumu nodot skolai 22. aprīlī skolas absolventu un pedagogu salidojumā. Dāvinājumus lūdzam iepriekš pieņemt pa telefonu 32276 vai nogādāt personīgi Vārkavas ciema bibliotēkā.

Jau iepriekš sakām paldies un gaidām visus bijušos audzēkņus un pedagogus uz salidojumu.

Elvīra Āboliņa, Vārkavas pagasta tautas nama vadītāja

Televīzijas programma

Piektdiena, 8. aprīlis

LATVIJAS TV I
18.00 Ziņas. 18.10 Dona Beiža. 19.00 Globuss. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.20 TV - puikām un meitenēm. 20.30 Panorāma. 21.15 Piektdienas teātra vakars. 22.05 J.Pētersons. Piektdienas kaķēns.

LATVIJAS TV II
18.00 Kristīgā programma. 19.00 LTS ziņas. 19.20 Uz Parlamenta kāpņēm. 19.35 Populārziņātiska programma. 20.20 Ziņas. 21.05 Baltijas koncerts. 21.20 Kristīgā programma. 22.00 Ziņas. 22.15 E iela. Mākslas filma. 23.05 TV veikals.

OSTANKINAS TV
5.15 Rīta vingrošana. 5.30 Rīts.

Sestdiena, 9. aprīlis

LATVIJAS TV I
9.00 Rīta stunda. 10.00 Čaja retrokoncerts. 10.15 Brīvbilete uz teātri. 11.05 Dona Beiža. 11.55 Skaistumam un veselībai. 12.10 Globuss. 13.10 Zīmes. 13.55 Rēdereja. 14.40 Visu vai neko! 16.05 Vecā Ratīpa klubiņš. 17.35 Bērniem. 18.00 Ziņas. 18.05 Dona Beiža. 18.55 Jauno māksla. 19.15 Dzīve tuvplānā. 20.00 Ekrāns bērniem. 20.30 Panorāma. 21.15 Apolītiskais pakts. 21.25 Savai zemi. 22.10 Mākslas filma. 23.35 Ar dziesmu par dzīvi. 0.20 Radiators.

LATVIJAS TV II
11.50 TV Polonia. 13.00 Ukraina. 13.15 Latloto. 13.20 Biznesa ābece visiem. 13.50 Apģūsim angļu valodu. 14.05 Worldnet piedāvā... 14.35 Vācu valoda. 14.50 Bērniem. 15.00 Kā darbojas tirgus ekonomika? 15.30 Sporta programma. 16.30 Stop! 16.35 Ahoi! 17.15 Reģionālās TV piedāvā... 17.45 Kristīgā pasaule. 18.00 Zvaigžņu mačs. 20.00 Mikrofona

Svētdiena, 10. aprīlis

OSTANKINAS TV
6.45 Rīta vingrošana. 7.00 Stunda gara stiprināšanai. 8.00 Arturjers. 8.30 Rīta agrumā. 9.00 Poligons. 9.30 Sportoto izloze. 9.45 Kamēr visi mājās. 10.15 Rīta zvaigzne. 11.05 Maratons-15. 11.45 Ekstra NLO. 12.30 Krievu pasaule. 13.00 Mult. filma. 13.10 Kusto komandas zemūdens odiseja. 14.00 Ziņas. 14.20 Dialogs tiešajā ēterā. 15.00 Ceļotāju klubs. 15.50 Špikeris. 15.55 Mult.

7.45 Mult. filma. 8.00 Ziņas. 8.20 Karalis Strazds. Filma bērniem. 9.30 Futbols. 10.50 Preses ekspresis. 11.00 Ziņas. 11.20 Zem «Pī» zīmes. 14.00 Ziņas. 14.25 Uzņēmējs. 15.50 Biznesa skola. 15.20 Karalis Strazds. Filma bērniem. 16.50 Privātpašnieka ābece. 17.00 Ziņas. 17.25 Kultūras jaunumi. 17.40 Cilvēks un likums. 18.10 Kāds būs laiks? 18.15 Ja ceļš ir kopējs. 18.45 Brīnumu lauks. 19.40 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.45 Lauptiņš Džeks. 2. sērija. 22.35 Nedēļas cilvēks. 22.55 Preses ekspresis. 23.05 Ziņas. 23.10 Muzikāls apskats.

muzikālā televīzija. 20.30 Panorāma. 21.05 Glābējzvans. 22.00 Ziņas. 22.15 Koncerts Daudz laimes.

OSTANKINAS TV
6.40 Rīta vingrošana. 6.55 Lietišķa cilvēka sestdienas rīts. 7.30 Olimpiskais rīts. 8.00 Maratons-15. 8.30 Radio un TV kompānija Mīr. 9.55 Rīta pasts. 10.25 Cilvēku zeme. 10.55 Padomi kulinārijā. 11.10 Medicīna tev. 11.40 Aizsardzības aplicība. 12.05 Autošovs. 12.20 Jūras pūķis. Mākslas filma. 14.00 Ziņas. 14.25 Rinaldo Rinaldini - laupītāju barvedis. 8. sērija. 14.50 Labirints. 15.20 Dzīvnieku pasaulē. 16.00 Teleseriāla Pēterburgas noslēpumi prezentācija. 16.25 Nedēļas atbalss. 16.55 Futbols. 18.50 Lieliskais pāris. Mākslas filma. 9. sērija. 19.40 Labu nakti, mazuļi! 20.00 Ziņas. 20.45 Goliāts gaida. Mākslas filma. 4. sērija. 21.30 Valsis Krievija. Jūs ielūdz Juliāns. 22.45 Ziņas. 22.50 Kāds būs laiks? 22.55 Izrašu impērija.

filmas. 16.45 Starptautiskā panorāma. 17.25 Amatnieks. 17.30 Ziņas. 17.45 Smieklu panorāma. 18.25 TV locis. 18.40 Kāds būs laiks? 18.45 Pirāts Princis. Mākslas filma. 20.25 Jaunais Čārlijs Čaplins. Mākslas filma. 5. sērija. 21.00 Svētdiena. 21.45 Sportiska nedēļas nogale. 22.00 Jaunais Čārlijs Čaplins. 6. sērija. 22.30 Sappu stacija. J.Bašmets. 23.20 Ziņas. 23.30 Jaunie mietpilsoņi.

Lietotu importa apģērbu tirdziņš 8. aprīlī no plkst. 10 Preiļu kultūras namā.

Latgales Servisa Centrs apsvieci Jūs ar salona atvēršanu Daugavpilī, Vienības ielā 23a.

Plašā izvēlē Jūs gaida

- datoru un kopējamā tehnika,
- mobilo sakaru aparatūra, tālruni dzīvoklim un kantorim, faksimilaparāti un kantora mini ATS,
- elektroniskās rakstāmašinas ar jebkuru šriftu pēc Jūsu pasūtījuma,
- kases aparāti,
- dažādi gaismas ķermeņi, kalkulatori, kancelejas preces.

Salonā piedāvājam preces un pakalpojumus jebkurai gumei un naudas makam.

Salons Jaus Jums

- izvēlēties visu vajadzīgo un saņemt lietišķas konsultācijas,
- ietaupīt savu laiku, jo mūsu speciālisti piegādās pasūtījumu jebkurā Latgales vietā.

Kontakttālruni 27602, 20945.

9. aprīlī plkst. 19 Līvānu kultūras namā Tautas deju ansambļa

«SILAVA»

15 gadu darba jubilejas koncerts.

9. aprīlī plkst. 18 Līvānu kultūras namā notiks TLMS

«DUBNA»

15 gadu darba jubilejas izstāde. Atvērta darbdienās no 9 līdz 17.

Valsts PREIĻU LINU FABRIKA pārdod

- līnu palagus par Ls 1,05;
- spilvendrānas par Ls 0,44;
- mēbeļu audumus par Ls 0,76 (m);
- maisus par Ls 0,54.

Tel. 22760.

P.s. «Nākotne» paju biedru sapulce pagarināja termiņu graudu (par 0,02 Ls/kg) un mantas privatizācijai par pajām līdz šī gada 15. aprīlim.

Z/s BOĶI piedāvā graudu malšanu: bīdelējam, gatavojam putrimus, rupmaliens, maļam lopbarībai.

Tāl. Jēkabpilī 63480, 35983.

CELTNIECĪBAS APDARES INSTRUMENTI UN MATERIĀLI

Aicinām uz ilgtermiņa sadarbību veikalā un celtniecības firmu vadītājus.

Tāl. Rīgā 329099, 329745.

SIA «TAS-TAP» paziņo, ka tehniskā apmaiņas punkta tālrunis ir 21552.

SIA «TAS-TAP» lēti pārdod dīzeļeļļu, KAMAZ eļļu, transmisijas un industriālo eļļu, karbīdu. Firma garantē smērvielu augstu kvalitāti.

Pārdod automašīnas KAMAZ 55102 ar piekabi (lauku variants), GAZ-52 (furgons), GAZ-52 (tehniskā apkope).

Adrese: Preiļos, Pils ielā 14 («Lauktehnikas» teritorijā). Tālrunis uzziņām 21552 no 8 līdz 12 un no 13 līdz 17.

Veikalā «OPTIKA» (Preiļos, Aglonas 3)

- brilles, medinstrumenti,
- auto eļļas,
- video noma (augsta kvalitāte, jaunākie ieraksti, 20 santīmi par kaseti diennakti),
- video un audio ieraksti (arī no kompaktdiskiem),
- kopēšanas darbi (dokumentu pavairošana).

Būvfirma «Ceļi un tilti» piedāvā

- asfaltēšanas darbus,
- tiltu un mākslīgo būvju būvi vai remontu,
- lauku ceļu būvi vai remontu,
- zemes darbus,
- labiekārtošanas darbus,
- celtniecības materiālus: smiltis, šķembas, asfaltu.

Noslēdzot liela apjoma līgumu līdz šī gada 15. aprīlim, Jūs iegūsiet līdz 10% atlaidi un mēs ielānosim Jūsu pasūtījuma izpildi Jums izdevīgā laikā.

- Sniedzam konsultācijas objektu būvniecībā.
- Pasūtāmajiem darbiem iespējama projektu izstrādāšana.

Mūsu adrese: Meža ielā 1, Rēzeknē, tālr. (246) 22806, 22933, 25237.

Pārdod tumši sarkanus importa bērnu ratņus par Ls 20. Tāl. 21567;

***

visu veidu UAZ un MTZ kardānus, UAZ atsperes, gumijas gredzenus, krustiņus, GAZ-53 bremžu uzlikas. Tāl. 38726 vakaros;

***

māju Līvānos vai MAINA pret māju laukos. Tāl. 44075;

***

jaunu motoru UD 2S-M1, 8 ZS, 3000 apgr. min., 1987.g. ražojums. Tāl. 38745;

***

kokapstrādes darbgaldu. Tāl. 41422, 42382;

***

zāgmateriālus. Tuvākas ziņas 18276 vakaros;

***

Audi-80. Tel. dienā 21084, vakarā 22879;

***

steidzami VAZ-2104, 1987.g., 82000 km, oriģināla tumši bēša krāsa. Orientējošā cena Ls 1800. Tāl. 43556, vakaros 18154;

***

Ford-Taunus, 1,6 l, 1978.g. Tāl. 23692;

***

Jawa 350/638. Tel. 54606;

***

presētu sienu. Tāl. 55614;

***

presētu sienu un salmus. Tel. 30558;

***

sešvilņu šiferi. Tel. 23643 vakaros.

Pērk skujkokus. Izved ar pircēja transportu. Tāl. 41442, 42382;

***

piena teļu. Tāl. 59353.

Dažādi Rok dīķus, būvbedres u.c. Tāl. 41422, 42382.

SIA «Dardedze» meklē partnerus egles zāgmateriālu pasūtījuma izpildei. Orientējošā cena USD 115-125 par kub.m ostā. Tāl. Aizkrauklē 41384, 41374, zvanīt dienā.

Preiļu viesnīcā Raiņa bulvārī 24 atvērta jauns mazlietotu importa apģērbu veikals. Cenas ļoti zemas. Darba laiks no 10 līdz 15 darba dienās, no 10 līdz 13 sestdienās.

9. aprīlī plkst. 11.00 Līvānos, Lāčplēša ielā 26, rajona individuālais čempionāts starp bumbas celšanā.

12. aprīlī plkst. 11 Saunas pagastā zemnieku sapulce.

Balts mūžs ar priekiem un ar sāpēm, Ar sidrabainu gaismu Pielijis līdz malām, rimis... Izsakām dziļu līdzjūtību Vijai Kemzānei, MĀTI pēdējā gaitā izvadot. Preiļu siera rūpnīcas kolektīvs

Latgales Centrs Serviss
Поздравляет Вас с открытием Салона LCS
Вас ждёт самый широкий выбор

- Х - компьютерной и копировальной техники
- Х - аппаратура мобильной связи, телефонов для дома и офиса, факсимильных аппаратов, офисных мини - АТС
- Х - электронных пишущих машинок с лубым, по заказу, шрифтом
- Х - кассовых аппаратов
- Х - различных светильников, калькуляторов, канцелярских товаров

Салон позволил нам широко представить наш ассортимент товаров и услуг на любой вкус и для любого кошелька

Салон позволит Вам

- Х - выбрать всё что нужно и получить профессиональные консультации
- Х - сэкономить своё время, ведь наши специалисты доставят заказ в любой уголок Латгалии

г.Дaugavpils, ул.Виенибас, 23-а
контактные телефоны : 27602,20945

Līvānu MCVU 20. aprīlī plkst. 10 rīko atkārtotu tehnikas izsoli. Uzziņas pa telefoniem 44678, 44551.

VAIRUMTIRDZNIECĪBAS BĀZE JĒKABPILĪ

- realizē visus vietējās rūpniecības ražotos alkoholiskos dzērienus pēc ražotāju rūpniecību cenām.
- Pieņem taru, ievērojot standartu, neierobežotā daudzumā. Tālruni 8-252-23624.

NOVADNIEKS

Izdod Preiļu rajona pašvaldības uzņēmums «Novadnieks»
REDAKTORS PĒTERIS PIZELIS

Laikraksts iznāk kopš 1950. gada 29. marta.
Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.
☎ 22059, 21759, 22154, 21996, 21985, 22305.
PASŪTĪJUMA INDEKSS 68169.

Reģistrācijas apliecība № 1018.
Iespēsts SIA «SAB» Daugavpilī, Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. 1 iespiedloksne.
Metiens 4937 eksemplāri. Pas. № 591